

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI-EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Tizedik évfolyam.

V. füzet.

Május 1871.

Erdély kincstári erdőségei.

(Folytatás).

A hivataloskodás.

A hivataloskodás mostani módja mellett lehető volt ugyan, hogy szobában és papíron a rend fenntartassék; a jegyzőkönyvek pontosan vezettessenek; a számadások elkészüljenek; az időszaki jelentések beküldhetők legyenek; szóval: hogy a tisztek elég erős papirbástyákat emeljenek, nehogy őket állásukból a szabályrendeletek értelmében kimozdítani lehessen.

De e hivataloskodás nem engedé meg, hogy a gazdaság jövedelmi forrásai megnyithatók, a jövedelmeket léptenként fokozni alkalmas intézkedések életbeléphetők legyenek; nem engedé meg, hogy a termés egészen és lehető legelőnyösebben értékesíttessék s hogy ennélfogva az írásbeli munkának és okvetlenül szükséges rendnek érdemes tárgya is legyen.

A működés ily módjának egyedüli eredménye tehát annak folytonos kiderítéséből állott, hogy sok pénz, szorgalom és erő volt fordítható annak bebizonyítására, miszerint az erdélyi erdőkben gazdaság nem létezett, azok kezelése kívánt eredményt nem szolgáltatott, s hogy a gazdaság tárgya mindinkább pusztulásnak indult a nélkül, hogy az valaha, ha csak egy krajczárt is jövedelmezett volna.

Az erdőmester ugyanis írásbeli teendőkkel annyira el volt foglalva, hogy az erdőt látogatnia ezek elhanyagolása nélkül teljes lehetetlen volt. Abból pedig, hogy az erdőmester a helyszínén nem intézkedhetett, ismét az erdészre háromolt az írásbeli teendők legyőzhetlen sokasága. Neki e miatt oly ügyekre nézve, melyekről az erdőmester a helyszínén néha egy óra alatt teljes áttekintetet szerezhet, soha sem eléggé körülményes és részletes jelentéseket kelle készítenie, ezeket még letisztáznia és jegyzőkönyvbe vezetnie.

Ha e mellett tekintetbe vétetik, hogy kevés ember bir az előadás oly képességével, melynél fogva gyakran bonyolódott ügyeket úgy tudjon leírni, miszerint azokról annak is tiszta fogalma legyen, a ki a helyi viszonyokat nem ismeri; hogy kevés ember tudja magát mások nézpontjaiba és gondolkodásmódjába úgy beletalálni és beleélni, miszerint magát azokkal előttük ismeretlen tárgyakra nézve megértetni képes legyen: úgy könnyű lesz fölfogni, hogy az első jelentés csak ritkább esetekben volt kielégítő, hogy új meg új pótjelentésekre volt szükség, míg az intézkedő a tényállás minden részleteire nézve megnyugtatta és feljogosítva érezheté magát valami ügyet feljebbvalóinak is indokolva ajánlani.

A soha el nem fogyó írásbeli munkák alatt görnyedve, tehát az erdész sem volt képes a gazdaság után látni s így ez majdnem egészen az erdővédre, a tudatlan és nem mindég tiszta kezű kerülőre volt bízva, kinek az erdész s utána az erdőmester irnokait képezék. De ha a tömérdek írásbeli munka, mely az erdőszemélyzetet terhelé, az ügyeknek eddig is legnagyobb hátrányára volt, midőn a termelés alig tizedrésze használtatott és ez is ott, a hol azt legközelebb érheték: úgy határozottan állithatni, hogy ily eljárás folytatása mellett a célba vett jobb állapot nem lesz elérhető; mert az egész termés

előnyös használata és értékesítése, valamint az erdőművelés által föltételezett munka e mellett helyesen nem teljesíthető.

A meddő tulterheltetésnek főbb okait a következőkben bátorkodom felsorolni, s egyszersmind az eszközöket is fölemlíteni, melyek a bajt orvosolni nézetem szerint alkalmasak.

Először is az erdőmester nemcsak egyszersmind pénztári ellenőr, de számtalan peres ügyben a hatóságok előtt a kincstári jogügyek képviselője is volt. Minden ily ügyre nézve a helyi viszonyokkal merőben ismeretlen jogügyi igazgatóság számára ivekre terjedő magyarázatokat kelle írnia és a dolgok állását ezekből homályosan sejtő procuratura utasításai alapján a kincstár jogait az ellenfél körmönfont ügyvédjei ellenében védenie. E bajon az ügyészek föllálitása által némileg segítve van, de egészen eltávolítva az csak úgy leend, ha azok kötelességévé tétetik a viszonyokról, a mennyiben ezt az ügy természetévé szükségessé teszi, a helyszínén ismereteket szerezni és az erdőszemélyzet részéről szóbeli fölvilágosítást kérni; a midőn is fölmerülhető kételyek egy, és legföljebb két értekezés alkalmával lesznek eloszthatók; míglen erre most hetekig és hónapokig tartó levelezések sem elegendők.

Második forrása a sok írásbeli teendőnek az, hogy az erdőmesternek pénzbeli ügyekben hatásköre nincsen; minden 5 forintra nézve, melyet az bármire is fordítani óhajt, az igazgatóság engedélyét kell kikérnie, s ezt minden esetben oly körülményes leírások és indokolások alapján, melyek idejének ismét nagy részét igénybe veszik. E bizalmatlanságot és a legkisebb részletekig menő gyámkodást indokoltnak nem látom, ha az állomások betöltése alkalmával csak a képesség, a képzettség és a jellem tisztasága vétetik tekintetbe. De azontul a jövőre vonatkozó intézkedéseknél azon föltevésből kell kiindulnunk, hogy az erdőigazgató minél gyakrabban fog a helyszínén megjelenni és ily alkalommal azon összegek hovaforditásáról sze-

mélyesen meggyőződni, melyeket az erdőhivatal saját hatáskörében utalványozott. Különben az ügy közvetlen érdeke is megkívánja, hogy az erdőhivatal, nevezetesen építkezésekre nézve megfelelő hatáskörrel láttassék el; mert gyakran és főleg az eddiginél élénkebb üzlet mellett a rögtöni helyreállítás kényszerű elmulasztásából eredhető kár sokkal nagyobb mint az, a mi abból keletkezhetnék, ha csekélyebb összegek egyes esetekben talán nem egészen czélszerűen használtatnának föl.

Mindezeknél fogva az igazgatóság hatáskörének egy része az erdőhivatalokra ruházott s ezek fölhatalmaztattak, hogy költségvetésileg fedezett összegekből üzleti épületek föntartására és helyreállítására bejelentés nélkül 100 frtot, egyidejű bejelentés és a költségvetés utólagos fölterjesztése mellett 500 frtot, lakházak föntartására és helyreállítására pedig 20, illetőleg 50 frtot utalványozhassanak.

E kívül még az erdőtermények értékesítésére vonatkozólag megengedettett, hogy az erdőhivatal a vágásokban vagy raktárakban lévő és az igazgató által részletes eladásra megjelölt tűzifakészletekből a venni kívánt mennyiséget utalványozhassa; továbbá, hogy a vágástervben e czélra megjelölt rendes vágásokból a házisükséglet fedezésére tövön kívánt épület- és műszerfát; végül a raktárakba szállított és részletes eladásra megjelölt épület- és műszerfából, valamint a fűrészárukból is a házisükséglet fedezésére kért mennyiségeket és kereskedelmi vagy iparczélokra is annyit utalványozhasson, a minnek értéke 1000 forintot tul nem halad.

Harmadik oka az erdőtisztek írásbeli munkával való terheltetésének az, hogy erdőhivatal és erdészek minden egyes ügyben jelentések és rendeletek által közlekednek, a mi egyrészt szükséges következménye volt annak, hogy erdőmester és erdész a hely színén minél ritkábban találkozott, és a mi az ebből

folyó megszokás folytán annyira vérükké vált, hogy az még ott is így történt, a hol erdőmester és erdész egy helységben lakott.

Ha majd az erdőmester feladatához mérve képes is leendő sok időt künn a kerületben tölteni, s a szükséges eljárást a helyszínén elrendelni; a végrehajtást ismét saját szemével látni s közben megjegyzéseit szóval megtenni; akkor az irkálás ezen nemének szüksége is megszűnik; főleg miután elrendeltetett, hogy minden erdésznél jegyzőkönyv nyitassék, melybe mindazt, a miben a helyszínén megállapodás történt, lehető legrövidebben az erdőmester, a végrehajtás módját és idejét pedig az erdész iktatandja.

E jegyzőkönyvek az igazgatót is azon helyzetbe teendik, a kerületben megjelenése alkalmával meggyőződnie, hogy az erdőmester a helyszínén hányszor és mily módon intézkedett.

Erdőhasználat és erdőművelés.

A tartós évi fatermésnek eddig legföljebb egy tizede s ez is legnagyobb részben a kincstári faművek és fémbányák meg kohók számára igen mérsékelt áron adatott el.

E körülmény egymaga is teljesen elegendő lenne az eddigi folytonos veszteség megfejtésére még akkor is, ha a gazdálkodás módja a mai kor minden igényeinek felelt volna meg; a mit azonban állítani a legjobb akarat mellett sem lehet.

A használat ugyanis csak azon fakészleteknek fordult, melyeket a fogyasztás helyére hozni beruházások nélkül lehetett. Hol a területi viszonyok megengedék, hogy ügygyelbajjal járható utakat csekély költséggel helyreállítsanak: ott azerdők mértéken túl vannak kihasználva, például a vajdahunyadi uradalom területén.

Nagyobb vizek partjain álló erdők is csak ott és annyiban képezék a használat tárgyát: a hol és a mennyiben a patakok

vadvizén azok szabályozása nélkül is lehetett usztatni, vagy rövid és megbárdolt törzsrészekből kezdetleges módon összetákoltt tutajokkal járni.

Tekintetbe nem vették, hogy bizonyos összegek beruházása mellett sokkal több fát és ölenként sokkal csekélyebb költséggel lehetett volna a fogyasztás helyeire állítani s így ez erdőkből legalább annyit meríteni, a mennyi az elkerülhetlen költségek fedezésére szükséges volt.

Azon elv, mely a mult korszakban az államvagyon kezelése körül majdnem általánosan alkalmaztatott, s melynélfogva a sokáig megtarthatónak nem vélt birtokra költeni irtóztak, itt teljes érvényre jutott és a leghihetlenebb gazdasági műveletekben talált kifejezést.

Igy például a szászsebesi kerület Bisztra nevű völgyének hátuljában, honnét a fa egy vízfogó fölállítására és megfelelő patakszabályozás mellett könnyű szerrel és elég olcsón lehozható: kincstári talajon 19 idegen fűrész áll, melyek birtokosai szabadon válogatnak a körülfekvő fenyvesek fáiban, fizetvén a kincstárnak a felhasznált rönkök első száza után 5 frtot, minden további száza után 7 frtot.

Ily értékesítést igazolhatlan vesztegetésnek kelle még akkor is nevezni, ha e használat tökéletesen ellenőrizhető lenne, a mi e távoleső vadonokban és a személyzet leirt minősége mellett szembeötlőleg a lehetetlenségek közé tartozik.

Az illető szerződések különben félévi fölmondáshoz vannak kötve, s így az igazgatóság odautasított, hogy azokat rögtön mondja fel, és a félévi idő letelte után ez üzletet örökre szüntesse be.

További például a topánfalvai erdőben szokásos dézsafa eladását bátorlakodom említeni, melynél fogva az erdőben szanaszét lévő legerősebb törzsek adatnak el, 20—30-szor annyi fa lopására szolgáltatván alkalmat.

Köztudomásu ugyanis, hogy nevezetesen a szkerisorai hegylakók évenként legalább 150 öl fát dolgoznak fel dézsává; az pedig, a miért ily czim alatt fizetnek, évenként öt ölet tesz.

A mogurai havasokban is számos fűrész dolgozik oly kötelezettség mellett, hogy a birtokosok a deszkák számát, mielőtt azokat elvinnék, bejelentsék s az így bejelentett deszkák után fizessenek.

A mily kevésbé előnyös volt az értékesítés a jelenre nézve, oly hátrányos és igazolhatlan vala a használat a jövő irányában is.

Ez erdők uralkodó fanemeit ugyanis a bükk és a fenyő képezik. — Ott, hol a bükköt jövőre is mesterséges művelés nélkül föntartani szándék, az öreg erdőt csak fokozatosan szabad levágni.

Előszörre annyit, hogy a fák koronái a világosság és levegő szabadabb behatása mellett mielőbb gazdagabb makktermésre képesíttessenek; másodszorra a fák oly részét, hogy a kikelt csemeték növekvésükhöz elegendő napfényben és levegőben részesülhetvén, e mellett a fennmaradó fák árnya alatt az idő zord viszontagságai és a teljes napfény ellen megfelelő oltalmat leljenek; a törzsek utolsó részét pedig akkor, midőn a csemeték minden külbefolyást elviselni már eléggé erősek.

Ez eljárás a vágások igen gondos vezetését igényli és ott, hol a fa vizen szállíttatik, s e célra ergetyükre és csatornákra van szükség, annyiban hátrányos is, a mennyiben az első ily építkezések néha elkorhadnak, mielőtt a sor a második vágásra kerülne, míglen a másodizben készített ergetyük és csatornák a végvágatot nem képesek bevárni. Így pedig három

izben eszközölt vágások mellett ugyanazon fatömeg sokkal nagyobb költséggel hozható ki, mint a mennyire egyszerre eszközölt tarvágat mellett volna szükség.

Ámde a hátrányokat okszerűen csak úgy lehet kikerülni, ha tarvágatokat eszközölvén, az erre alkalmas talajt más, kevésbé érzékeny fanem számára foglaljuk el, és azt ott mesterséges uton növeljük, vagy ha tarvágat után mesterséges oltalmat készítünk a kézből elvetendő bükkmakk csemetéi számára, a mi gyakorlatilag szintén kivihető.

Erdőművelésre költeni azonban Erdélyben mitsem akartak és nem is költöttek; a bükkfaerdőt a következmények tudatában letarolni szintén nem merték, de ama figyelmet igénylő, az ottani erdőőr fogalmait túlhaladó és költségesebb fokozatos vágást sem akarták alkalmazni s így választottak oly módot, melynek értéke ugyan nincsen, de a mely úgy látszik, elegendő volt az erdészi lelkiismeret megnyugtatóására.

Ők ugyanis a fatömeg $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{3}$ -ad részét állva hagyták, nem rendes felosztásban, de egyenesen a favágó önkényének és így az ő kényelmének megfelelő csoportokban, s ezt azután többé nem is használták.

Keletkeztek pedig ezen eljárás alapján egyes korhadozó és göcsös, alig feldolgozható öreg bükkfákkal diszló tisztások; vagy a hol a vágás idejekor már elég erős serdény borította a talajt oly elegyes koru állabok, melyeknek fiatalja az öregek koronája által elnyomva 60—80 éves korában is csak dorongfának való; míglen az öreg törzsek használhatókká lenni nagyobbbrészt már rég megszűntek.

A fenyvesekben rendszerint tarvágatokat eszközöltek és a tér beerdősítését a jó sorsra bízták.

Ily eljárás mellett ez erdőket a végenyészettől egyedül az óvta meg, hogy nagyobbbrészü beruházások nélkül azoknak

csak csekély részük volt használható, illetőleg elpusztítható. Egyedül a vizek fékezetlen vadságának, az utak, sőt ösvények majdnem teljes hiányának köszönhetjük, hogy Erdélyben, hol — főleg a Maros területén — majdnem minden magán- és községi erdő rég elpusztult már, a kincstár még egy fél millió holdnál több oly erdőséget bir, melynek legnagyobb része jó karban van, és mely megfelelő eszközök okszerű felhasználása mellett az iparnak tömérdek igen értékes anyagot, az államnak pedig tetemes közvetlen jövedelmet szolgáltatni alkalmas.

A gazdaság alapelvei.

a) A használat mennyisége.

Hogy az épen említett cél elérhető legyen és az erdélyi erdőgazdaság mielőbb társosan lehető legnagyobb tiszta jövedelmet szolgáltatasson, oda kell törekednünk, hogy az erdő egész évi termése lehető legolcsóbban piacra állítható és lehető legelőnyösebben értékesíthető legyen. — Tudnunk kell tehát mindenekelőtt az évi termés mennyiségét, és meg kell állapítanunk a rendet, melyben az egyes állabok vágás alá kerüljenek; mert csak akkor lehetend a kihasználásra szükséges eszközök minőségét és azok alkalmazása helyét és egymásutánját a lehető legolcsóbb termelés és szállítás szempontjából leghelyesebben meghatározni.

Ezek végett mindenekelőtt az erdők fölmérésére, azokban az egyes állaboknak fanem, kor, zárlat és egyéb lényeges különbségek szerinti különválasztására és egyenkénti részletes leírására, végül pedig az összes erdőnek termőhelyi viszonyok lényeges különbségei szerinti felosztására és minden ily területrész termőképességének megállapítására van szükség.

Mind oly előmunkálatok, melyek bármi nagyobb és nevezetesen hegyi erdők termésének és használatának meghatározására nézve nélkülözhetlenek.

A felszámolt előmunkálatok alapján azonban a termés igen sokfélekép puhatolható ki. A tudomány e részt számos rendszert állított fel és természetes, hogy mindenik iskola a magáét állítja leghelyesebbnek.

Saját viszonyainkat tekintve, ezek közül azt bátorkodom ajánlani, mely legkevesebb költségbe kerül, gyakorlatilag teljesen kielégítő eredményeket szolgáltat és a jövő kort minden oly túlhasználat ellen biztosítja, mely nem szántszándékos, de tudományos feltevések alaptalanságából keletkezhetnek.

Ez eljárás szerint a különböző termőképességű térségeket azok egyikére kell visszavezetni, például azéra, melynek termőképessége a legnagyobb. Ha tehát 300 holdunk volna, s ebből 100 holdnak évi és holdankénti termőképessége egy ölet, a többi 200 holdé pedig fél ölet tenne, e 300 hold 200 egy ölnyi fatermésű holdnak felelne meg.

Az egy termőképességre visszazámított térségnek továbbá az előre megállapított vágásrend szerint oly részét kell különválasztani, mely a termőképesség és a gazdaság céljai szerint megállapított forda vagy használati időszak nyomán tíz évre esik.

E térség fakészlete pontosan megbecsültetvén, s ahhoz a tíz év alatt várható növekvés hozzáadatván, az első tíz évben e fatömegnek évenként egyenlő része használatnák fel.

A fenyveseknél e becslésnek nemcsak a fatömegre, de a tutajfák és rönkök számára és azok átlagos méreteire is ki kell terjednie; mert az üzem berendezése itt leginkább a fák számához és átlagos méreteihez van kötve.

A fentekbi eljárás tiz évről tiz évre ismételtetvén, az erdők szabályos korosztályzata rendszeres erdöművelés mellett az első forda alatt helyreállítható és az utókor a számára fentartott aránylagos térség által tökéletesen biztosítva van, hogy az őt illető örökség birtokába jutand.

Ily módon az egyes tiz évi korszakok minden évében a használat nagysága már az első forda alatt egyforma leend, és mostani állbjaink szabálytalansága mellett csak arról kell lemondanunk, hogy az első forda korszakaiban is, tehát 10—10 évenként egészen egyenlő tömegeket használhassunk. De e baj a többi sokkal bonyolódottabb és költségesebb rendszerek mellett sem egészen mellőzhető és gyakorlati hátrányait kikerülhetni, ha a vágásrend megállapításakor figyelem fordítatik arra, hogy a tiz évi korszakok mindenikébe jobb és rosszabb minőségű állabok aránylagosan osztassanak be.

Az igazgatóság tehát ez eljárás követésére utasított.

Miután azonban ily munka oly nagy erdőségekre nézve minők birtokában a kincstár Erdélyben van, éveket vesz igénybe, míglen a használatról a fölötte terhelt nemzedék egy perczig sem mondhat le; a fentebbi munkálatok befejezéseig is kellett még pedig oly módon intézkedni, hogy a jelen jogos igényei kielégíthetők legyenek, az utódokéi csorbát ne szenvedjenek.

Az erdélyi erdőket bejárván és e szempontból is megtekintvén, pagonyonként és ezekben egyes erdőrészekre nézve külön állapototam meg az időszakot, melyben az illető erdők tekintettel a talaj termőerejére, és az állabok jelen állapotára egyszer végig használandók lennének.

E részt a következő nézetekből indultam ki :

A gazdaság czélja a lehető legnagyobb tartós évi tiszta pénzjövedelem elérése lévén, oda kell törekednünk, miszerint

az egyes állabok akkor kerüljenek fejsze alá, midőn azok holdanként és évenként legértékesebb tömeget szolgáltatnak; mely állapot a legnagyobb átlagnövekvés korában akkor áll be, ha e korban az egyes fák, méreteiknél fogva legkeresettebb árucikket szolgáltatni képesek.

Miután a lúczyenyő és a bükk legnagyobb átlagnövekvése Erdélyben valószínűen a 80—100 éves korra esik; és miután e korban a bükk szép hasábfát, a lúczyenyő pedig legkeresettebb minőségű tutajfát szolgáltat oly méretű törzsekben, melyekből a leginkább kíván 10—12"-es deszka készíthető: használati időszakul általában véve 80 évet bátorodom ajánlani.

A legnagyobb átlagnövekvés korszakának alsó határát pedig azért; mert az állabok nagyobb része már is tulvágható és mert az első 80 évben e mellett is majdnem csupa 120—200 éves fák kerülendnek fejsze alá. Oly kor, melyben a lúczyenyő növekvése már nagyon is lefelé száll; számos törzs redvéssé s így használhatlanná válik, míglen a tartósabb bükk méretei is olyakká fejlődnek, hogy ezeknél fogva a földolgozás bajosabb és költségesebb a nélkül, hogy a növekvés folytonos csökkenése mellett a fa értékben fokozódnék.

Ha különben a tudományos alapokra fektetett részletes vizsgálódásokból kitünnék, hogy a legnagyobb átlagnövekvés vagy a legértékesebb méretek csak a föntirt kor magasabb határán érhetőek el: az átmenet a 80 éves használati időszakról hosszabbra, minden áldozat nélkül lesz létesíthető; főleg miután 10 év múlva a gazdaság már teljesen fel leend szerelve, és a fának akkori ára azt, mely most alapul vétetett, felül fogja haladni.

Hogy rendkívüli nagyméretű fák után való kivételes és csekély mennyiségekre terjedő tudakozódásnak is megfele-

hessünk: minden kerületben néhány száz holdnyi tér kétszeres fordában fog keltetni, nevezetesen a vízfogok közelében; miután azok építése és esetleges javítása is erős méretű fákat igényel.

Hol a 80 évestől fel vagy lefelé eltérő használati időszakot tartok előnyösebbnek, ott azt az egyes erdőhivatalok üzleti kérdéseinek tárgyalása alkalmával minden egyes esetre nézve külön fogom indokolni.

Az erdőrendezési munkálatok befejezéseig tehát egyszerűség kedvéért egyes üzemosztályok térségéből évenként a használati korszaknak megfelelő részt kellene vágás alá helyezni; mely módon nem használandunk sem sokkal többet, mint a mennyit az erdőrendezés befejezése után annak netalán eltérő adatai alapján, a legközelebbik 10 év alatt nagyobb használat, vagy annak megszorítása útján, érzékeny veszteség nélkül kiegyenlíteni képesek leszünk.

A fentebbi elvek nyomán és egyelőre szembecslés alapján kiszámított évi termés nagyságát a következő táblázatban bátorodom bemutatni.*)

*) A részletes kimutatásnak csak összevonatát közöljük.

Az erdőhivatal megnevezése	Az erdők területe				Ebből a szolgálmányosoknak kihasítandó rész			A szolgálmányok megváltása		
	1600 ☐ ö l n y i h o l d a k -									
	fenyves	bükk	tölgyes	összesen	fenyves	bükk	tölgyes	összesen	fenyves	bükk
Ö s s z e -										
V.-Hunyadi erdőhivatal	4300	32000	9600	45900	.	3971	70	4041	4300	28029
Sz.-Sebesi .	39400	50200	1400	91000	400	.	.	400	39000	50200
Topánfalvi .	50500	63450	3239	117189	11810	23298	.	35108	38690	40152
Görgényi . .	30565	45000	4000	79565	30565	45000
Kolozsvári .	41000	15157	1289	57446	642	.	.	642	40358	15157
Borgói . . .	60000	31000	.	91000	7000	8624	.	15624	53000	22376
Fogarasi . .	9400	23684	6314	39398	.	180	.	180	9400	23504
Összegek összege .	235165	260491	25842	521498	19852	36073	70	55995	215313	224418

után a kincs- tárnak ma- rad		Az erdők évi tartós fatermése				Eddigi fahasználat			
b a n		100 köblábnyi ölemben							
töl- gyes	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen	fenyő	bükk	tölgy	össze- sen

v o n a t.

9530	41859	10320	20781	4256	35357	.	7147	1299	8446
1400	90600	39000	50200	462	89662	187	12440	.	12627
3239	82081	37690	35956	1594	75240	2705	6221	1138	10064
4000	79565	30565	45000	2666	78231
1289	56804	40358	25261	966	66585	3233	200	.	3433
.	75376	53000	22376	.	75376
6314	39218	7049	10069	3251	20369	.	2107	6	2113
25772	465503	217982	209643	13195	440820	6125	28115	2443	36683

E táblázatban erdőhivatalonként van kimutatva az összes erdőtér, továbbá annak a szolgálmányok számára valószínűen még kihasítandó része, a fennmaradó terület évi fatermése és az eddigi használat.

Egészben véve kitünik, hogy a kincstár 521.498 holdnyi erdőterületéből 55.995 holdat valószínűen a volt urbéreszek számára kellend kihasítani; hogy a fennmaradó 465.503 holdnyi tér 440.820 ölet képes évenként szolgáltatni, s hogy e fatömegből eddig átlagosan évenként csak 36.683 öl használtatott.

b) A használat módja és az erdőművelés.

Meglévén ideiglenesen állapítva a használat mennyisége, annak módjára és a kiélt térségek újraerdősítésére nézve a következőket bátorkodom ajánlani.

A lúczfenyőt minden tekintetben legelőnyösebb tarvágatok útján használni. A tölgyszálerdőre nézve ott, hol a talaj mezőgazdasági használatra is alkalmas, szintén igen czélszerű a tarvágat, még előnyösb az irtás, a talajnak 2—5 évi szántásvetése és az utolsó vetéssel összekötött beerdősítése.

A bükköt és tölgyet ott, a hol a talaj, fekvés és klima más fanemre nézve nem előnyös, a hol tehát ezek helyén például fenyvest alapítani nem tanácsos, és a hol az erdőben állandó utak és egyéb szállítóeszközök léteznek : újraerdősítés szempontjából okvetlenül legbiztosabb és legolcsóbb a már leirt fokozatos vágások útján használni.

De a hol ily tekintetek vagy körülmények nem forognak fenn, tehát Erdélyben a tarvágat alkalmazása e fanemekre nézve is egyedül czélszerű.

Nézetem szerint ugyanis a bükk- s tölgyerdők 10 évi vágásterén a legeltetés teljesen betiltandó; minek következtében

az ottani állabok legtöbbjeiben több-kevesebb serdény okvetlenül fog keletkezni.

Tarvágat után ott, hol a vágás fekvésénél fogva a fenyőművelés is jó eredménynyel kecsegtet, az üres tér vagy a vágás egyes hézagjai, fenyőmaggal bevetendők. Déli, délkeleti vagy délnyugati fekvés mellett pedig a vágás vagy annak nagyobb tisztásai pásztánként erdei fenyővel bevetendők, és ha ezek elég nagyra nőttek, a sorok közötti tér a nevezett fanemek makkjaival beültetendő.

(Folytatása következik.)

Fokozatos felújító vágás.

Mutatvány Illés Nándor „Erdőtenyésztéstan“-ából*).

Vágásfokozatok.

A fokozatos felújító vágás három különböző és egymásután rövidebb vagy hosszabb időközben következő vágásformából áll; ugymint: előkészítő, vető és taroló vágásból

1. az előkészítő vágás (Vorbereitungshieb**) célja a fákat nagyobb világosság és téresebb állás következtében koronáik kiterjesztésére, virágzásra és magtermésre ingerelni.

*) Illés ur, kit t. olvasóink mint lapunknak évek óta szorgalmas, derék munkatársát ismerik, közelebb áll lapunkhoz, semhogy részrehajlás gyanuja nélkül szólhatnánk, az orsz. erd. egyesület kiadásában most megjelent „Erdőtenyésztéstan“ című művéről. Azért birálat helyett művéből csak e cikket közöljük, a miből t. olvasóink azon meggyőződést meritendik, hogy ezen a magyar erdészeti irodalom terén első és egyedüli erdőtenyésztéstan a tudomány jelen színvonalán állva, az erdőművelést szabatos és oly népszerű nyelven tárgyalja, hogy azt nem szakemberek is fennakadás nélkül használhatják. Melegen ajánljuk e könyvet t. szaktársaink s minden földbirtokos és erdőbarát figyelmébe. Ára 4 frt, mely díszes kiállításához képest mérsékeltnek mondható. Megrendelhető az orsz. erd. egyesület titkári hivatalánál Budán, lánczid melletti Klusemann-ház.

Szerk.

***) Dunkelschlag.